

شماره جلسه: ۱۷۴ درس خارج فقه آية الله نجفی دامنه تاریخ: ۱۴۰۴/۰۴/۲۸ شنبه

مقرر: مصطفی اله دادی

موضوع عام: مسائل مستحدثه موضوع خاص: بورس و اوراق بهادار موضوع اخص: (۲۷)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حکم خرید و فروش سهام شرکت‌هایی که منع قانونی دارند.

مسأله مذکور به مبنای جواز یا عدم جواز عمل بر خلاف قانون می‌گردد. اگر شرکتی وجود دارد که تجارتی مشروع انجام می‌دهد ولی این تجارت در آن مملکت منع قانونی دارد، خرید سهام آن جایز است؟

برای نمونه اگر کسی در حکومت وهابیان شرکت زیارتی تأسیس کند، این کار او شرعاً جایز است ولی منع قانونی دارد. نمونه دیگر اینکه در حکومت کمونیستی، شرکتی برای فرستادن افراد به حج تأسیس گردد که شرعاً اشکالی ندارد ولی منع قانونی دارد. نمونه دیگر اینکه اگر در کشور ما شرکتی تأسیس شود که برای متقاضیان خود همسر دوم - بدون نیاز به رضایت همسر اول - فراهم کند. چنین شرکتی منع شرعی ندارد ولی منع قانونی دارد. نمونه دیگر تأسیس شرکت سهامی تولید حجاب در کشوری است که منع قانونی برای این کار دارد. حال مسأله آنست که آیا شرعاً خرید سهام چنین شرکت‌هایی - که منع قانونی دارند - جایز است؟

باید گفت: دو قول در مسأله مذکور وجود دارد. نخست قول مشهور و دوم قول

غیرمشهور. قول غیرمشهور - که بزرگانی مانند مرحوم امام رحمته الله و آیت الله سیستانی و برخی دیگر دامه العالی بر آن هستند - آنست که نمی توان خلاف قانون رفتار کرد و شرعاً این کار حرام است. یعنی مراعات قانون یک مملکت وجوب شرعی دارد. قول مشهور این است که آنچه حرام است صرفاً خلاف شرع می باشد و دلیلی بر وجوب قانون نیست، بلکه قانون به خاطر دوری و دفع مجازات مورد تمکین قرار می گیرد. به نظر ما تبعیت از قانون وجوب عقلی دارد نه وجوب شرعی، لذا با قول مشهور همراه می شویم. بنابراین بر اساس نظر مشهور خرید و فروش سهام شرکت هایی که منع قانونی دارند شرعاً جایز است ولی چنین کاری بنابر نظر غیرمشهور شرعاً حرام است.